

A SELMECI DIÁKHAGYOMÁNYOK LEÍRÓ NEVEI

KECSKÉS JUDIT

A Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán is ápolt selmeci diákhagyományok – az átörökített szokások sokszínűségénél fogva – különböző tudományterületeken váltak kutatások tárgyává. Jelentős szakirodalma van a diákhagyományok műszaki, tudománytörténeti és történettudományi vonatkozásainak,¹ e cikk pedig – az ünnepeltet köszöntve – nyelvészeti szempontból közelíti meg.

Jelen munka kapcsolódik a selmeci diákhagyományokról a karhoz köthető névtani (onomasztikai) kutatásokhoz,² s szorosabban véve folytatása az *alias*-os személyjelölő szerkezet történeti és jelenkori példáit feltáró cikknek.³ A tanulmány fókuszában a 21. századi diáknevek állnak, s legfőképpen az a kérdés, meddig terjed a leíró név határa. Az első rész az ünnepelt személyneveit felhasználva mutatja be az elemzés pragmatikai-kognitív alapú keretrendszerét, megválaszolva azt is, hogyan kapott az ünnepelt diáknevet. A második rész jellemzi a diákok körében gyűjtött leíró neveket, a harmadik rész pedig a leíró név, mint dinamikus névfajta, határátlépéseit mutatja be.

1. A selmeci diáknevek elemzésének névtipológiai keretrendszere

Az onomasztika területén a 21. század elején átfogó nemzetközi munka indult el a terminológia egységesítésére,⁴ a 2002-ben felállított Nemzetközi Névtudományi Társaság (ICOS) vezetésével. Az „ellentmondásmentesen használható terminológia létrehozása egy azt megengedő egységes elméleti keret megalkotását is megkövetelte”,⁵ amelyet a személynevek leírásához 2008-ban Hoffmann István vázolt fel, s később Tóth Valériával közös cikkében⁶ továbbfinomított. Ez a pragmatikai és kognitív szempontokon alapuló modell képezi jelen cikk elméleti háttérét. Azért választottam e modellt elemzési keretként, mert képes érzékelteni a névfajták dinamizmusát, s ezáltal az olyan – időben és alaki, szemantikai szempontokból – gyorsan változó névtípusok, mint a diáknevek bemutatására jól alkalmazható.

A hoffmanni modell pragmatikai kiindulópontja, hogy a névadáskor valamilyen cselekvések, eljárások rendelik hozzá a nevet a személyhez; kognitív szempontja pedig az, hogy a névadási aktusok jellegét mindig a névadók mentális viszonyulása határozza meg.⁷ A pragmatikai kiindulópontnak megfelelően a mai névegyedek négy névfajtába sorolhatók, a *választott név* vagy *listanév*, az *átadott* vagy *automatikus név*, a *kreált* vagy *alkotott név* és a *módosított név* csoportjába.⁸

¹ BOKOR–BUO CZ–IGMÁNDY–SZILAS–TURAI 1985; FAZEKAS 2012; Ifj. SARKADY 2017.

² KECSKÉS 2020; BOROS 2004.

³ KECSKÉS 2020.

⁴ HARVALÍK 2017, 19–21; FARKAS 2015, 32; 2017, 33–41; BÖLCSKEI 2017, 49.

⁵ HOFFMANN 2008, 8.

⁶ HOFFMANN–TÓTH 2015, 141–164.

⁷ HOFFMANN 2008, 9.

⁸ HOFFMANN 2008, 12. A magyar szakirodalomban HOFFMANN 2008-as terminológiája terjedt el, míg a későbbi HOFFMANN–TÓTH (2015, 148.) cikk a vagylagos terminusokat egyszerűsítette a *lis-*

A *Mária* keresztnév, amelyet az ünnepelt számára az édesanyja választott az általa ismert adható női keresztnévek közül, a *listanevek* csoportjába tartozik. A listaneveket – ahogyan e transzparens műszó is mutatja – valamely zárt névállományból választja ki a névadó, és rendeli hozzá a névviselőhöz. A *Kovács* családnév ugyanakkor az *automatikus nevek* csoportjába tartozik, mivel az ünnepelt az édesapjától örökölte azt. Ez a névfajta mindig más névviselőről hagyományozódik át, s valamely közösségi névadási szabály, előírás szerint működik, azaz az egyéneknek nincs aktív szerepük a névadásban, míg a listaneveknél van.⁹

Minden gyermeket újabb nevekkal ruháznak fel a családtagjai, majd később azon közösségek (pl. iskolai, egyetemi barátok, kollégák), amelyhez az élete folyamán felnőttként tartozik. Így az ünnepeltet is a *Mária* keresztnév csonkult vagy képzett formáival (*Mari*, *Marcsi*, *Marika*) ruházták fel családtagjai, s szólítják ma is kollégái. E neveket a *módosított nevek* csoportjába sorolhatjuk, mivel a névadók az ünnepelt meglévő keresztnévének módosításával hozták létre azokat. A módosított nevek általában nem formális névadási eseményhez kötődnek, sokszor egy személy vagy szűkebb csoporttól származnak, ahogyan „*A Mari*” leginkább Kabdebó professzor úrhoz, a „*Marika*” inkább a családhoz köthető. Az új nevet azonban nemcsak a meglévő név módosításával hozhatják létre a névadók, hanem olyan nyelvi alakulat (jelkombináció,¹⁰ lexéma, szerkezet, esetleg mondat) létrehozásával is, amely korábban nem létezett, vagy nem névként funkcionált. E típust nevezi Hoffmann *kreált név*nek, és azáltal jellemzi, hogy valamely névadási aktus révén kapja meg a névviselő, s a névalkotásban kiemelkedő szerepe van a nyelvi kreativitásnak.¹¹ A ragadványnevek, diáknevek tartatoznak ebbe a csoportba, beleértve a Miskolci Egyetemen használatos diákneveket is.

A selmeci diákhagyományok forrásai szerint az 1820-as években alakult meg a *Deutsche Gesellschaft in Schemnitz* diákszervezetet, amelynek tagjai voltak a Selmeci Akadémia hallgatói, s amelynek működését az Akadémia oktatói is támogatták.¹² A 19. századtól, ahogyan növekedett az Akadémia hallgatóinak létszáma, majd immár a 20. században az intézmény Selmecről Sopronba, végül Miskolcra (Székesfehérvárra, Dunaújvárosba) költözött, úgy jöttek létre az újabb diáktársaságok is. A társasági taggá válás egykori és mai szokásai a hely és kor szellemében változtak, de közös elemként megmaradt bennük a tréfás próbák teljesítése és a keresztelés szokása, amely által az új tag csak a diáktársaságban érvényes új nevet (*vulgót* vagy *alias* nevet) kap.¹³ Az oktatók mai napig támogatják a hagyományápolókat, s megtiszteltetésnek veszik, ha meghívást kapnak a diáktársaságok hivatalos eseményeire, a szakestélyekre. A szakestélyek rendkívül formalizált külsőségek és belső szabályok szerint zajlanak, itt nem érvényes az egyetemi élet hierarchiája és a hivatalos névhasználat. Névtani szempontból kiemelendő, hogy a résztvevőket a szakestélyen betöltött tisztségük¹⁴ szerint vagy diáknevükön kell megszólítani. De e diáknevek nemcsak szólító vagy említő névként funkcionálnak, hanem a társaságok írásos dokumentumaira is

---

ted name, automatic name, created name, modified names műszavakra, ezért a továbbiakban az egyszerűsített magyar megfelelőket (*listanév, automatikus név, kreált név, módosított név*) terminusokat alkalmazom.

⁹ HOFFMANN 2008, 10.

¹⁰ Vö. Elon Musk gyermekének a neve, X Æ A-12.

¹¹ HOFFMANN 2008, 10.

¹² *Daloskönyv* 2016, 23.

¹³ BOKOR–BUOCS–IGMÁNDY–SZILAS–TURAI 1985, 233; BOROS 2004, 6; KECSKÉS 2020, 302.

¹⁴ Praeses 'elnök', Contra Punkt 'ellenpont', Major Domus/Major Domina 'háznagy', Fuchsmajor 'balekcsősz', Furhwerk 'fúvaros'. Lásd *Daloskönyv* 2016, 262–265.

kiterjednek. A végzős évfolyamok nagyrabecsülésük jeléül tiszteletbeli évfolyamtársat választhatnak oktatóik közül. Az oktatóknak az évfolyam ad szakdolgozati témát, amit meg kell védeniük egy szakestélyen. Az évfolyamtársat megkeresztelik,¹⁵ s jogosulttá válik a társaságtól kapott *alias* nevét viselni további életében. Így kapta az ünnepelet – sikeres leíró nyelvészeti szakdolgozatának megvédését követően – a *Kovács Mária alias Domina Grammaticae* nevet.

A pragmatikaival párhuzamos kognitív-szemantikai szempontok alapján szintén négy kategóriát alakított ki Hoffmann: *referáló név*, *kapcsolati* vagy *nexus név*, *sajátosságjelölő* vagy *leíró név*, illetve *affektív név* csoportokat.¹⁶ *Referáló* névnek tekinthető a mai magyar névrendszerben a keresztnév, amely kisebb közösségen belül azonosítja a személyt, s több információt is hordoz. Így például a *Mária* a *Kovács* családon belül – de a Miskolci Egyetem felsővezetőinek csoportján, a BTK vezetői testületén belül is – kijelöl egy személyt; információs tartalma kiterjed a névviselő nemére, s a névdivat ismeretében hozzávetőlegesen a névviselő korára is. Ezzel szemben a *nexus név* Hoffmann szerint „csupán egyféle információt közvetít, valamilyen hagyományosan genetikai, illetve működési alapon szerveződő közösséghez való tartozást”.¹⁷ Kognitív szempontból *nexus* név az ünnepelet születéskori családneve: *Kovács*, s lényegében több elemből álló *nexus* név a házassági neve is: *Dr. Illésné dr. Kovács*. A magyar anyakönyvi szabályok a házassági név változatos formáit teszik lehetővé. Így választható az egy elemű *nexus* név, amely csak a születési családi kapcsolatot (*Kovács*) vagy csak a házastársi kapcsolatot (*Illés*) rögzíti. Lehet több elemből álló, amely többféle *nexus* is tömöríthet, például a házastársi és családi kapcsolatot (pl. *Dr. Illésné dr. Kovács*; de lehetne *Illés-Kovács* stb.). A tudományos pályán mozgó nők *nexus* neveikben a házastársi kapcsolatra utaló elem használata szituáció függő, ahogyan tanulmányaiban és az egyetemi protokollban eltér az ünnepelet névhasználata is, *Kovács (Mária)* cikkeiben, de *Dr. Illésné dr. Kovács (Mária)* a protokolláris eseményeken.

Hoffmann dinamikus modellje a névfajták közti „átlépésre” is ráirányítja a figyelmet. Így például a *Mária* is lehet kognitív szempontból *nexus* név, amennyiben nem az édesanya választása dominált annak idején a névadásban, hanem a családban vagy a vallási közösségben ható névöröklési szokások (pl. szülő, nagyszülő, keresztszülő nevének áthagyományozódása, esetleg a naptári névadás) kötötték meg a név személyhez rendelést, s ezáltal valamely kapcsolati viszonyt fejez ki. A *Mária* forrásnévből létrehozott *Marika*, *A Mari* alakok pragmatikai szempontból módosított nevek, kognitív szempontból viszont az *affektív* nevek csoportjába tartoznak. Affektívek, mivel a névadónak a névviselőhöz való érzelmi viszonyulását (kedveskedést, becézést, tiszteletadást) fejezik ki.

A modell negyedik csoportját a *leíró* nevek képezik, amelyek a névviselők sajátosságjegyeit ragadják meg. A leíró és affektív neveket dinamikus névfajtáknak tekinti Hoffmann, mert bármikor hozzákapcsolódhatnak az elnevezetthez, s érzékenyen reagálnak a névviselő sajátosságainak vagy a névadó és a névviselő közötti érzelmi viszonynak a megváltozására.¹⁸ A *Domina Grammaticae* név is megragadja Kovács Máriának azon – a névadó csoportnál is szélesebb körben – ismert „sajátosságjegyét”, hogy (leíró) grammatikai tárgyakat tanít a Miskolci Egyetem BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetének oktatója-

¹⁵ Lásd KECSKÉS 2019, 275.

¹⁶ HOFFMANN 2008, 12. Később a HOFFMANN–TÓTH tanulmány (2015, 148) a *referential name*, *nexus name*, *descriptive name*, *affective name* terminusokat alkalmazza, így a továbbiakban az egyszerűsített magyar műszavakat (*referáló név*, *nexus név*, *leíró név*, *affektív név*) használom.

¹⁷ HOFFMANN 2008, 11.

¹⁸ HOFFMANN 2008, 17.

ként. A tulajdonnév jelentésmátrixából azonban aszerint aktiválódik ennél több összetevő, ha az adott „diskurzusvilágot” a résztvevők nagyobb mértékben ismerik.¹⁹ A név azonban nemcsak a vele jelölt személlyel kapcsolatos ismereteket aktiválja, hanem a közszoói elemek lexikális jelentését is,²⁰ így a *Domina* jelentésrétegeiből a beszélők szélesebb köre beazonosíthatja az ’úrnő’ jelentést, de már csak a latinos műveltségűek számára nyílik meg a *domus* ’ház’ származékszavaként a *domina* ’a ház asszonya’ jelentésréteg. Figyelembe kell venni azt is, hogy a névadó közösség nyelvhasználatára a szleng jellemző, így a *domina* szó közszleng jelentése (’domináns nő’) is része a jelentésmátrixnak.

A selmeci diákhagyományokat mai napig átszövi a latin hatás, a szakestélyek vezényszavai (*Vocem prece!*, *Habeas, Ergo bibamus!*), tisztségviselői (*Praeses, Cantus* stb.) többségében latinul megnevezettek. Így a hagyományörzők számára egyértelmű áthallás, kognitív szemantikai értelemben hálózati kapcsolat van a *Domina Grammaticae* név és a *Major Domina*, ’a háznagy női megfelelője, a rendezvények előkészítője, a *Praeses* mellett a szakestélyek legmagasabb tisztségviselője’ tisztségnév között. A tulajdonnevek „hálószűrő” kapcsolata, amelyre Hoffmann is utalt a modell megalkotásakor, a zárt közösségekben – amilyenek a hagyományápoló diáktársaságok is – az új név alkotására is kihat.²¹

A névadók nyelvi kreativitása kognitív-szemantikai oldalról abban áll, hogy a névalkotás (*Domina Grammaticae*) egyszerre képes megragadni a

- a. névadás körülményeit: a névviselő sikeresen megvédte leíró nyelvészeti szakdolgozatát > ’grammatika úrnője’
- b. a névviselő sajátosságjegyait: (leíró) nyelvészeti tárgyakat oktat, a ’grammatika háziasszonya’, a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának ’háznagya’, ’domináns nő’.

Lexikális-morfológiai szempontból az újonnan létrehozott név követi a diáktársaságok névhasználatának szabályszerűségeit. A felhasznált nyelvi elem eredete tekintetében a névalkotások nemcsak a magyar nyelv szókincséből építkeznek, hanem más nyelvek lexémáiból is, ahogyan azt Boros történeti példái (ang. *Lord*; lat. *Conisus, Nota bene*; ném. *Duckmäuser, Echt*²²) és saját jelenkori példái is igazolják (ném. *Panzer General*; ang. *Fullmoon*; ol. *Principessa Sorridente*; lat. *Alumna Fidelis, Aurea Mediocritas*). Az ünnepelt számára választott latin szószerkezet eredetét tekintve tehát nem rendhagyó a névközösségben; morfológiai tekintetben is illeszkedik a szintagmatikus szerkesztésű nevek csoportjába, ragozása megfelel a latin genitivus szabályainak. A név tehát minden tekintetben beleillik a névközösség által fenntartott kulturális sémába.²³

2. A selmeci diákhagyományok leíró nevei

A leíró nevek jellemzése az előzmény tanulmányban²⁴ ismertetett gyűjtésből származó, 2000–2017 között megkerestelt, 86 személy adataira támaszkodik. Összesen 82 *vulgóval* és 86 *alias*-szal kapcsolt névre terjed ki.²⁵

¹⁹ Vö. TOLCSVAI NAGY 2008, 39.

²⁰ Vö. a névként való feldolgozás folyamatában a tulajdonnévi alhálózat és a köznévi alhálózat kapcsolata. RESZEGI 2018, 10.

²¹ HOFMANN 2008, 17.

²² BOROS 2004, 22–23, 28–29.

²³ TOLCSVAI NAGY 2008, 40; HOFMANN 2010, 53.

²⁴ KECSKÉS 2000, 303–304.

A nevek osztályozása funkcionális-szemantikai szempontból történhet aszerint, hogy a név egy vagy több szemantikai jegyet tartalmaz. A 82 vulgóval kapcsolt névből mindössze 11 (~13 százalék) sorolható az egy szemantikai jegyet megragadók csoportjába, amelyek közt megjelennek a N. Fodor János által meghatározott természetes névadásban jellemző kategóriák:²⁶ 1. az egyén individuális attribútuma, például testi és lelki tulajdonsága (*Csocsókirály; Táncoslábú; Házibarát*), szavajárása (*Dehogysenem; Oh tételleg...*); 2. társadalmi státusza, pl. foglalkozása (*Szakember*). Azonban a nevek nagy része (71 tulajdonnév) több szemantikai jegyet kapcsol össze, így például a *Historicus B-A-Z-icus*, amely a foglalkozást és a származási helyet jelöli meg egyszerre; *A klubokat nem szeretem, de a kettést²⁷ széjjel verem*, amelyben tulajdonság és egy esemény kapcsolódik össze. A több szemantikai jegyet sűrítőkre változatos formai eszközök jellemzők, amelyek a lexical blendtől (pl. *CsábAsz; Strébalerina*) a szintagmatikus szerkesztésen át (pl. *Elbűvölő Gasztroangyal; Fegyverem a mosolyom*) a mondatig terjednek (pl. *Bögyös kis parasztlány, avagy én vagyok a Torreádor*).

Az *alias*-szal kapcsolt szerkezetekből 16 név (~19 százalék) sorolható az egy szemantikai jegyet megragadók közé pl. *A teherbíró, Életművész, Fatalerror, Gyilkos, Juharlevél, Legyőzhetetlen, Mérték, Mindenható, Sasszem*. A nevek között azonban csak külső vagy belső tulajdonságot kifejezők találhatóak. Összefüggésbe hozható ez a változás azzal is, hogy a vulgóval kapcsolt nevet a diák az első évfolyamon kapja, amikor a személy legfőbb tulajdonságai még alig ismertek a névadó közösség számára. Így valamely közös eseményen megismert sajátosságok, például a megkeresztelés előtti balekoltatás²⁸ feladatai (pl. *Japánul daloló*), vagy a közben megmutakozó tulajdonságok (*Részezen Tomboló Ittas Naivítás; Mindenféleképpen, avagy Bocs, már mondtad, csak elfelejtettem*) inkább válnak a névben megragadott sajátossággá. A harmadik évre viszont már kikristályosodnak a személyre jellemző külső vagy belső tulajdonságok, ezért növekszik az egy szemantika jegyből álló nevek körében tulajdonságot jelölők száma. Ennek ellenére az *alias*-szal kapcsolt nevek többsége (81 százaléka) is több szemantikai jegyet ragad meg.

Mindkét formulával kapcsolt nevekben mutatható egy csoport, amelyben névalkotó elemmé a selmeci hagyományok valamely része (pl. a közösségi szerep, tisztség, köszöntés, öltözet) válik. Névtani tekintetben a közösségi szerepek a természetes névadásban az emberrel, embercsoporttal való kapcsolati nevek, míg a köszönés, öltözet, egyéb elemek a valamely dologgal, eseménnyel kapcsolatos nevek. A több szemantikai jegyet összefoglaló vulgóval szerkesztett nevek ~25 százaléka (18 név), és az *alias*-szal kapcsoltak ~7 százalék (5 név) tartozik az emberrel vagy dologgal kapcsolatos nevek közé.

A selmeci közösségen belüli az egyik szerep a balek²⁹, amely névalkotóvá válik a mindkét formulával alkotott szerkezetben (pl. *M. T. vulgo BatbALEK, a fákkal suttogó; Gy. G. alias bALEK ki egyensúlyt hoz az erőbe*). A balek fölérendeltje a Firma, aki felsőbb éves hallgató. A megkeresztelés előtt állóknak két Firma *kreálja* a nevét, akik a keresztszülői

²⁵ A vulgóval kapcsolt név az I–II. évfolyamon használatos, amelyet felsőbb évfolyamon felvált az *alias*-szal kapcsolt név; a 86 személyből 4-en nem közöltek vulgóval kapcsolt nevet.

²⁶ N. FODOR JÁNOS 2012, 47.

²⁷ „Kettes”: a kollégiumok 2-es épületében működő szórakozóhely.

²⁸ A keresztelés előtt álló elsősök (pogányság) több héten keresztül való felhomályosítása, hogy az arra érdemeseket balekká avassák. *Daloskönyv* 2016, 263.

²⁹ *Balek* az elsős, de keresztelésen már átesett diák, aki „Zöldfülű, poros hasú, ész és értelem nélküli véglény, amely minden tekintetben az isteni fényben tündöklő dicső Firmák támogatására szorul”. *Daloskönyv* 2016, 262.

szerepet vállalják, azt, hogy az egyetemi évek alatt egyengetik az új tag útját. A Firma felkérése, a Firmával való kapcsolat szintén gyakori névadási motiváció a *vulgó*val kapcsolt szerkezetekben, hiszen az egyén vagy a közösség számára meghatározó sajátosságjegyvé válik ez a függőségi viszony. Az ilyen nevek megragadhatják az egyén oldaláról, egyes szám első személyben e sajátosságot (pl. *T. Zs. vulgo Lesz maga nyest is az enyém, avagy először négy Firmát akartam; Sz. R vulgo A Firma kegyeiért kuncsorgó csocsóbajnok, avagy mindenki hasába pillangót! egyébként inkompetens alkoholista vagyok*), vagy a névadó közösség nézőpontjából is jellemezhetik az újdonsült tagot (pl. *D. D vulgo Mindenre igent mondó majdnem egri csillag, avagy csendes elhivatottság, akit még a Firmája részegen is felismer*). A keresztszülői szerepeket vállaló felsőbb éves hallgató „*apa*”, „*fater*”, „*anya*” megnevezésekkel is megjelenhet a névben (pl. *S. Á. vulgo Apu rezzenéstelen pókerarca vagyok; F. V. vulgo Ugye szeretsz Fater?; B. A. vulgo Benne vagyok minden jóba, apámmal hányok duóba avagy volán mögé ne ültess, mert közlekedésem életveszélyes*). A harmadévtől viselt alias-szal kapcsolt nevek közt mindössze két példa található e csoportra: *K. S alias a miskolci Jan Slota avagy Anyámat tequilával csábítom; Sz. Ö. P alias Humuszban gazdag sivatagi talaj, avagy a Tátrában is a Firmám ujján taposok*. E névtípus lecsökkenésének oka, hogy harmadévre már a névviselő maga is Firmává válik, s nem elsődleges tulajdonsága a közösségben a korábbi névadójával való függőségi viszony. Sokkal inkább a helynevekre jellemző emlékezetállítási szándék motiválja a névadást, amiben rögzül a Firmával való kapcsolat, ahogyan azt a névviselő is megjegyezte:

„A Firmám, mikor megtudta, hogy a térítő övi sivatag jellemzésénél azt a kifejezést használtam, hogy a talaj humuszban gazdag, egyből dobott minden ötletet, azt mondta, hogy ő ezt meg akarja örökíteni. Aliasom másik fele arra az időszakra utal, amikor sokat túráztunk együtt, valamint, hogy egyszer valóban megtapostam lefelé jövet, mert ő túl lassan ereszkedett.” (Sz. Ö. P.)

A névadó közösség formalizált szokásainak elemei, a szakestélyek tisztségei, itala, köszöntések, viselet is sajátosságjegyvé válhat az egyénnek. A *Cantus Praeses* ’nótabíró’ tisztség jelenik meg, például a *N. I. vulgo Kisdobos, avagy Óh, ha egyszer Cantus lehetnék* névben. A *Cantusok* irányítják a szakestélyen a nótázást, a legjobb hangú és a legtöbb nótát ismerő ifjak alkotják a *Cantusok Körét*, ahová nagy megtiszteltetés bekerülni. A diáktársaságok tagjainak hagyományos köszöntése: „Jó szerencsét!”, vált névelemmé a következő szerkezetben *C. Á. vulgo Jó Szerencsét! avagy Pimaszságom nem egy átok*. A szakestélyek jellegzetes itala a krampampuli, amely az *l > n* hanghelyettesítésen alapuló nyelvi játékkal lett névalkotó pl. *M. Cs. vulgo Krampampuni, avagy a zuglói fenegyerek* tulajdonnévben. A nyelvi játék képet ad arról, hogyan kapcsolódnak össze a névalkotásban a szleng és a köznyelvi lexikális elemek. A szakestélyek hivatalos itala, a sör köré szerveződik *N. Sz. neve: alias PEKlady, a plátói sörszerető*. A sört csak az elnök vezényszavára, meghatározott módokon lehet meginni, az egyik ilyen vezényszó az *eks*.³⁰ A névviselő jellemző tulajdonságait foglalja össze a következő név, amelyben az *eks* vezényszó is szerepel (*G. D. vulgo A nővérem neve rám ragadt, de én jobban ekselem az Ászokat*). A hagyományörzés fontos része a viselet, amely a különböző karokon eltérő. A gruben, a legrégebbi viselet, „vállban tömött, munkaruhából kialakult diákegyenruha, amelyet a bányá- és kohómérnök hallgatók hordanak”.³¹ Ez a jellegzetes ruhadarab vált névalkotóvá a következő *vulgó*val kapcsolt szerkezetben: *T. É. vulgo Kismajom, avagy ha kell a grubent is leharcolom*.

³⁰ Az *Eks* elhangzása után mindenki köteles az italát maradék nélkül elfogyasztani. *Daloskönyv* 2016, 263.

³¹ *Daloskönyv* 2016, 263.

Az *alias*-szal kapcsolt nevek között is megtalálhatóak a ragadványnevekre jellemző kategóriák, például az egyén attribútumait kifejező nevek. Tulajdonságokat kapcsolnak össze, például *Okos vagyok, szép és gonosz; Mindent lazán beszákolok; Táncosláb-Nótáskedy*; szavajárást rögzítenek, például *Normálisan unalmas az élet*; vagy a társadalmi státuszt, a helyhez való viszonyulással kombinálva fejezik ki: *Miss Tatatbánya*. Közhelyszerű szólás a „diplomás villanyszerelő”, *B. F.* nevében azonban valós foglalkozást jelöl („Van egy villanyszerelő szakmám”, *B. F. alias Diplomás Villanyszerelő*). A leíró nevek a dinamikus névfajták közé sorolhatók a hoffmanni modell szerint, mivel a névviselő tulajdonságainak változásával a leíró név is változik. A 82 személy esetében, akiknek a *vulgó*val és *alias*-szal kapcsolt nevük a rendelkezésre áll, igazolható a fenti tétel, mivel 81 személy, azaz a közönség 99%-ának a neve megváltozott.

Noha a belső névadási szabályok megengedik a *vulgó*val kapcsolt név továbbvitelét *alias*-szal kapcsolt névként is, mindössze egy ilyen példát, a *Fluttershy* metonimikus nevet találtam. E metonimikus névátvétel a *My Little Pony* 'En kicsi Pónim' egyik karakterfigurájáról származik, aki nagyon félénk és szégyenlős. A névviselő utalt a figurával azonos tulajdonságjegyeire, amelyeket *vulgó*val kapcsolt névadáskor megragadott a név, s azok felőbb éves korában is jellemezték: „Amikor kezdtem az egyetemet teljes mértékben megtestesítettem ezt a karaktert. Ez azóta sem sokban változott” (családi és keresztnévét nem jelző adatközlő).

Azonban, ha alaposabban megnézzük a változások mögött állandóságot is találunk, mondhatni: *Odismilyen avagy a gyorsan változó állandó*.

Négy névben mutatható ki ugyanis részleges átvétel, azaz a *vulgó*val kapcsolt név valamely eleme átkerült az *alias*-szal kapcsolt névben is:

1. *N. I vulgo Kisdobos, avagy Óh, ha egyszer Cantus lehetnék > alias Aranyhangú KisDobos* – az ismétlődő elem a névviselő hangszeres tudására utal.
2. *M. M. vulgo Ha Isten velünk, Ki ellenünk? > alias Gyere Jó lesz!!! Avagy ha Isten velünk, Ki ellenünk?* – az ismétlődő elem a névviselőt inspiráló személy szavajárása.
3. *D. Á. vulgo Dulifuli avagy a derékatört felkérő > alias Duli avagy megcsinálom ha begugok is* – a névviselő családnevéből létrehozott (*Dulibán > Dulifuli > Duli*) elem, amely azt is mutatja, hogy a komponensei közt lehetnek pragmatikai szempontból módosított, kognitív szempontból affektív elemek is, ugyanakkor a név, mint egyetlen egység, a leíró névfajtába sorolható.
4. *Z. D. vulgo Bojler avagy csak még 15 percet adj > alias Bojler avagy nyafogni azt tudsz* – nincs adatközlői magyarázat.

További nyolc névben részben azonos vagy párhuzamos szemantikai tartalom fejeződik ki a két formulával alkotott szerkezetben, így lényegében újraalkotja a névadó, más szóképzleti elemekkel gazdagítva a főbb tulajdonságokat. Például: *D. D vulgo Mindenre igent mondó majdnem egri csillag, avagy csendes elhivatottság, akit még a Firmája részegen is felismer > alias Liliputi hobbitörténész, avagy a legédesebb szomolyai cseresznye* – Állandó elem a származásra utalás, a névviselő az Eger melletti Szomolya településről való, amit a „majdnem egri” és a „szomolyai” jelzők fejeznek ki. Továbbá amíg a *vulgó*val kapcsolt névben metaforikus az „egri csillag” szerkezet, addig az *alias*-szal kapcsolt névben kifejtve jelenik meg a névviselő szenvedélye: „hobbitörténész”. A *vulgó*ban ezekhez a főbb tulajdonságjegyekhez belső tulajdonságok kapcsolódnak, például csendes, elhivatott; az *alias*-nál külső tulajdonságok: „Liliputi”, „cseresznye” (mivel alacsony) és belső tulajdonságok: „édes”.

Ebbe a csoportba sorolható továbbá: *C. D. vulgo a Felvidék krónikása > alias Szeszkedvelő Jópalóc*; *C. G. vulgo energiabomba avagy zene az életem! > alias Táncosláb-*

Nótáskedv; K. Á. vulgo Dehogysenem > alias Nyelvújító ezermester; C. Á vulgo Jó Szerencsét!, avagy Pimaszságom nem egy átok > alias Ha én egyszer kinyitom a számat.

Az azonos szemantikai jegyek átvitele történhet eltérő nyelv szókészletéből származó elemekkel is pl. *P. D. vulgo Englishbaby, avagy hűséges lelkítárs > alias Alumna fidelis.* Ebben a névben a „hűséges” és a „Fidelis” lat. ’hű’ lexémákkal azonos tulajdonságjegyek köszönnek vissza. A következő példában pedig a „zsákutca”, mint ’végzetes hiba’ angolul „Fatalerror”-ként ismétlődik meg: *S. Z. vulgo Van szesz, avagy az evolúciós zsákutca > alias Fatalerror.*

Megállapítható tehát, hogy ugyanazon személy leíró nevei úgy is követhetik a névviselő sajátosságjegyeinek megváltozását, hogy az alapjegyet jelölő elem megmarad a névben, s csak a markerek változnak.

3. Meddig terjed a leíró név határa?

Főként a nagy terjedelmű nevek vetik fel azt a kérdést, hogy meddig terjed, meddig tágítható a leíró név határa. A következő rész a tulajdonnévről, mint nyelvi egységről alkotott kognitív felfogások mentén igyekszik választ adni erre. Kiindulópontja Tolcsvai Nagy Gábor nézete, amely szerint: „a tulajdonnévnek mint nyelvi egységnek a dologszerűség mellett további kognitív korlátai vannak: elsősorban a viszonylagos rövidség (például 1–4 tagból áll), az igei összetevő kerülése”.³²

A *vulgo*val kapcsolt nevek közül 32 (39 százalék), az *alias*-szal kapcsoltakból 22 (25 százalék), azaz összesen 54 név nem felel meg ennek a kritériumnak, mivel 4 tagnál többől állnak. A nagyobb terjedelmű hagyományörző nevek 4–16 tagból is állhatnak, ahogyan azt a már korábban említett példa is mutatja: *Mindenre igent mondó majdnem egri csillag, avagy csendes elhivatottság, akit még a Firmája részegen is felismer.* Nemcsak a névterjedelem korlátait hágják át a selmeci nevek, hanem az igei összetevő kerülését is. Az összesen 54 „túlméretezett” névből 40-ben ige is szerepel (pl. *Cs. E. vulgo Nógrád konfidense, avagy küldje az IGEN vagy IGEN szót a 415-be*), ráadásul aktív cselekvést kifejező igék, amelyek többségében E/1. személyűek (*átverlek, csábítom, felszedlek, kinyitom, nyafognék, teszek* stb.), s néhány E/2. személyű felszólító módú ige is (pl. *írj, járj*). A 40 névből 6-ban található létige (*vagyon, van, légy*), tehát az igék többsége valamely aktív cselekvést fejez ki. A klasszikus ragadványnévi gyűjtésekben is előfordulnak ige tartalmazó névalakok (pl. *Lámmondom; Pislants, Siess, Jaj, hogy fázom*³³), vagy az újabb N. Fodor féle kognitív szempontú rendszerezésében is található a selmeci példákhoz hasonló felszólító módú igealak és E/1. személyű ige (pl. *Megállj, Hallgass; Mondok*).³⁴ De alapvetően eltérnek ezek a példák a selmecitől, mivel általában névviselők szavajárásából váltak tulajdonnévvé, míg a selmeci nevek nem kötődnek a névviselő szavajárásához, lásd: *vulgo Átverlek, ha kell, ha nem, avagy a bányajáró a rémálmom; alias Gyilokmókus avagy megváltalak, ha beledöglesz is.* Mindezekből úgy tűnik, hogy a selmeci leíró nevek átlépik a tulajdonnevek kognitív korlátait.

A második szempont szerint a tulajdonnév „nem egyszerűen főnév, de előre csomagolt nyelvi egységként általában főnévi szerepet tölt be a mondatban”.³⁵ A „túlméretezett” tulajdonneveket nehéz a terjedelmük miatt főnévként értelmezni a kommunikációban, különö-

³² TOLCSVAI 2008, 38.

³³ ÖRDÖG 1973, 596; B. GERGELY 1977, 134, 146.

³⁴ N. FODOR 2010, 74.

³⁵ TOLCSVAI 2008, 35; HOFFMANN 2014, 18.

sen, ha ige is szerepel a névben. Mivel az ige kihat az egész névre, s a „dologszerűség” helyett a „mozgalmasságot”³⁶, cselekvést közvetíti. Az ige köré rendeződő szintagmák bővített egyszerű mondatokat alkotnak (pl. *Ha kell még a Filisztereket is meggyőzőm; Én már csináltam mindent, mindenhol, minenkivel*). S mivel a túlméretezett nevekben olykor több ige is előfordul, azok tagmondatokba rendeződnek, és az összetett mondatokra jellemző alá- és mellérendelő szerkesztést mutatnak (pl. *Mindenféleképpen, avagy bocs, már mondtad, csak elfelejtettem; A nővérem neve rám ragadt, de én jobban ekselem az Ászokat*). Ezért önmagukban a nevek szövegbe helyezve, sőt kommunikációs helyzetben sem ismerhetők fel tulajdonnévként – ahogyan az alábbi példa is szemlélteti –, csak a *vulgo* vagy *alias* formulával alkotott szerkezet teszi őket „előrecsomagolt nyelvi egységgé”:

- a. Pl. Kandelábereket jelölök ki Mindenféleképpen, avagy bocs már mondtad, csak elfelejtettem mellé, hogy felolvashassa szakdolgozatát.
- b. Pl. Kandelábereket jelölök ki K. T. vulgo Mindenféleképpen, avagy bocs már mondtad, csak elfelejtettem mellé, hogy felolvashassa szakdolgozatát.

A névközösségben működő névmodell (X. Y. vulgo/alias Z. Vⁿ.) lehetővé teszi, hogy bármilyen jelkombinációt (pl. *Z. E. vulgo WIGGLE WIGGLE WIGGLE; N. É. alias Én vagyok a Dancing Kviiin, avagy www.kuuussss.com*), vagy bármilyen nagy terjedelmű, szerkezetű egységet névként értelmezzon a közösség. Például: Kandelábereket jelölök ki *N. Á. alias Benne vagyok minden jóba, apámmal hányok duóba avagy volán mögé ne ültess, mert közlekedésem életveszélyes* mellé, hogy felolvassa szakdolgozatát.

A harmadik szempont a névkompetencia megléte, amely alapján a fenti mondatban a kiemelések nélkül is tulajdonnévként értelmezhető a – versikeszerű, szerkezetileg, ritmikailag is megkomponált – nyelvi egység. A névkompetenciát a selmeci diákhagyományokon szocializálódva sajátítja el az egyén, s a közösségben megismert és a mentális lexikonában eltárolt nevekől absztrahált sémák (névmodellek)³⁷ alapján képes megkülönböztetni adott kommunikációs helyzetben a nevet egy mondatról. Ezért a selmeci hagyományokat ápoló diákok számára a névkompetencia nemcsak a névként való értelmezést teszi lehetővé, hanem a név leíró típusának, azaz névviselő és a névben megragadott sajátosságjegyek kapcsolatának felismerését is, mivel együtt aktiválódik a név és a névben felismert közszoói elemek lexikális jelentése.³⁸ Ugyanakkor a veteránok (végzett diákok), akik már nem tagjai a jelenlegi diáktársaságoknak, de korábban elsajátították a névadási szokásokat, a névmodellről szerzett korábbi tudásuk alapján névként tudják értelmezni az *alias* vagy *vulgo* szócskákkal bevezetett jelsort, de nem feltétlenül tudják annak leíró funkcióját felfedezni, mert nem aktiválódik a jelsor hallatán a vele jelölt személlyel kapcsolatos ismeret. A leíró név határát tehát nemcsak a névkompetencia, hanem a közös diskurzusvilág is kijelöli. A közösségen kívüliek számára pedig a névkompetencia hiánya miatt csak a köznévi feldolgozást indul el hangsor hallatán. Az írott forma sem aktiválja a tulajdonnévi hálózatot, mivel a „túlméretezett” nevekben az íráskép nem őrzi meg a tulajdonnevekre jellemző

³⁶ B. GERGELY (1977, 148) is felfigyel arra, hogy bizonyos több elemű ragadványnevek – a mondatdinamikából, mások, a határozóval alkotott több elemű nevek pedig a határozónak az állítmányi bővítőjévé jellegetől fakadóan – a nevek mozgalmasságát sugározzák.

³⁷ RESZEGI 2018, 14.

³⁸ A név azonnal aktiválja a vele jelölt személlyel kapcsolatos ismereteinket (properial meaning), s ezzel egy időben a névben felismert közszoói elemek lexikális jelentése is aktiválódik, vö. RESZEGI 2018, 10.

jegyeket, azaz a név határát jelölő nagykezdőbetűket, hanem csak mondatkezdő nagybetűt tartja meg, így lényegében az íráskép is a köznévi feldolgozást erősíti fel.

A leíró nevek határát feszegető problémák után fontos kitekintetni a leíró névfajtan kívüli határátlépésekre is. Hoffmann dinamikus modellje azt is ábrázolja, milyen nyelvi elemekből jöhetnek létre az egyes névfajták. Míg a nexus és a referáló nevek más nyelvek személyneveiből, vagy az adott nyelv szókincséből is származhatnak, addig a leíró nevek csak az adott nyelv szókincséből.³⁹ A selmeci diákneveknél ki kell tágítani a forrásnyelvet a latin, görög, német, angol, olasz, magyar, s talán még a szláv nyelvek valamelyikére is. Ez a széles átadó nyelvi réteg a szocializáció-kulturalizáció folyamatával magyarázható, amelyben egymásra rakódtak az 1800-as években induló hagyományok nyelvi elemei, s a névmodellt kialakító közösség nyelvi változása. A Selmeci Akadémián az oktatás nyelve latin és német volt, ahogyan az első diáktársaságoké is. Európa első bányászati felsőoktatási intézményébe különböző nemzetiségű és nyelvű diákok jártak, az 1848-as adatok szerint a hallgatók mintegy fele magyarországi származású volt, egyötöde Cseh- és Morvaországból, illetve osztrák-német területről jött, a többi lengyel földről vagy Észak-Itáliából származott, esetleg Birodalmon kívüli illetőségű volt⁴⁰. Nyelvi szempontból fontos kiemelni, hogy bár 1848-ban magyar lett az oktatás nyelve, a szaknyelv német volta miatt lényegében a német volt a domináns nyelvhasználat. 1868-ban rendeletileg ismét a magyar lett az oktatás nyelve, de valójában 1972-ben lépett hatályba ez a rendelkezés.⁴¹ Az áthagyományozódó szokásokat, a német és latin nyelvi gyökereket őrzik a mai diákok is, s a latin presztízserértékéről, identitásformáló erejéről egy 21. századi névviselő így írt:

„Keresztelkedésem előtt nagyon sokszor kerestem fel órák közötti szünetekben leendő Keresztanyámat, akivel sokat beszélgettünk többek között a hagyományörzésről és a tanulmányokról, valamint ezek kapcsolatáról. Nagyon sok beszélgetésünknek az lett a tanulsága, hogy a két elem között (hagyományörzés/buli és tanulás) meg kell találni az arany közép-utat, amit aztán többször is említett nekem. Eleinte az »Arany Középút« alias akarta nekem adni, viszont a keresztelő napján a leendő Keresztapám kitalálta, hogy mennyivel jobban hangzana az aliasom, ha latinul lenne, így lefordították az »Arany Középút« szókapcsolatot, ami így Aurea Mediocritas lett. Azóta is jó tanácsként tudok az aliasomra tekinteni, akár fontos döntések meghozatala előtt is, mert ahogy Firmáim akarták, útmutatásként szolgál mind bursch, mind pedig egyetemi pályafutásom alatt” (Sz. Ö. P.).

A modern nyelvhasználatot az új lingua franca, az angol alakítja, ahogyan a vizsgált 82 *vulgóval* és 86 *alias-szal* kapcsolt (összesen 168) névből 11-ben található angol nyelvi elem (pl. *Fullmoon; Dance Hero; Blú Lédi; Englisgbaby avagy hűséges lekitárs*). Három névben található szláv eredetű lexéma (*Nazdarovje; PIAnyista, Pavol...*), két-két név származik a latinból (*Aurea Mediocritas; Alumna fidelis*), ugyanannyi tartalmaz német nyelvi elemet (*Bauer 16 mm; Panzer General*). Ez utóbbi név vezet tovább a következő határátlépéshez.

A hoffmanni modellben a leíró nevek forrásaiként nem jelennek meg más nyelvek személynevei. Igaz, a *Panzer General* egy számítógépes játék neve⁴², de a leíró nevek részeként számos más névtípus átvétele is fedezhető például filmcímek, szereplők neve: *Csondaráló; Excisajok szelleme; Mekk Mester; Zsugabusbus* stb. Sőt, különböző névtípusok

³⁹ Vö. HOFFMANN 2008, 16. (4. ábra.)

⁴⁰ BOKOR–BUOCZ–IGMÁNDY–SZILAS–TURAI 1985, 238.

⁴¹ *Daloskönyv* 2016, 14.

⁴² Panzer General. *Wikipédia, a szabad enciklopédia*. Internet: en.wikipedia.org (Letöltés: 2020. 06. 02.)

kombinációjával is alkothattak új nevet a diákok ld. *V. R. alias Terézanya, avagy egyszer megjavulok én*, a kombinációban az első elem személynév, a második rész pedig Zámbo Jimmy ismert dalának címe. Némely tulajdonnevet átalakították, újraalkották a diákok, például a *Született Feleségek* film címéből keletkezett a *Született Feleség* diáknév; a *Szégyentelenek (Shameless)* sorozat címéből rövidült *A Szégyentelen*. A forrásnév megváltoztatásával azonban nemcsak az egyes számú névviselethez igazították a korábbi többes számú tulajdonnevet, hanem az eredeti névalak megbontásával nagyobb teret adnak a köznévi lexikális értelmezésnek, így a tulajdonnévi felismerés mellett a köznévi feldolgozás elnyomása nem történik meg.

A fentieket összegezve a selmeci diáknevek olyan leíró nevek, amelyek nem az adott nyelv szókincséből, hanem az adott közösség nyelvi készletéből építkeznek. A névalkotó elemek származhatnak más tulajdonnévből is, az átvételek, újraalkotott nevek mindaddig a leíró név határára mozognak, amíg a névközösség számára képesek felidézni valamely sajátosságjegyet.

Bibliográfia

Forrás

Daloskönyv 2016

Daloskönyv. Miskolc, Bíbor Kiadó, 2016.

Felhasznált irodalom

BOROS 2004

BOROS Zsuzsanna: *A miskolci egyetemisták diáknevei, az úgynevezett alias nevek*. Budapest, ELTE Magyar Nyelvtudományi Intézet Névkutató Munkaközössége, 2004 (Magyar Névtani dolgozatok, 192).

BOKOR–BUOCZ–IGMÁNDY–SZILAS–TURAI 1985

BOKOR Balázs–BUÓCZ Zoltán–IGMÁNDY Zoltán–SZILAS A. Pál–TURAI András: *Az egyetemi ifjúság haladó hagyományai, szokásai, szervezetei*. In: *Vivat Academia...* Budapest, OMBKE–OEE, 1985.

BÖLCSKEI 2017

BÖLCSKEI Andrea: *Két nemzetközi névtani terminológiai jegyzék magyar változata*. In: *Magyar és nemzetközi névtani terminológia – Hungarian and International Onomastic Terminology*. Szerk. BÖLCSKEI Andrea–FARKAS Tamás–SLÍZ Mariann. Uppsala–Budapest, International Council of Onomastic Sciences–Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2017, 49–61.

FARKAS 2015

FARKAS Tamás: *A nemzetközi névkutatás és magyar kapcsolatai*. In: *Magyar névkutatás a 21. század elején*. Szerk. FARKAS Tamás–SLÍZ Mariann. Budapest, MNYT–ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, 2015, 23–47.

FARKAS 2017

FARKAS Tamás: *Nemzetközi és magyar névtani terminológiai kutatások*. In: *Magyar és nemzetközi névtani terminológia – Hungarian and International Onomastic Ter-*

minology. Szerk. BÖLCSKEI Andrea–FARKAS Tamás–SLÍZ Mariann. Uppsala–Budapest, International Council of Onomastic Sciences–Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2017, 29–47.

FAZEKAS 2012

FAZEKAS Csaba: Adalékok a Soproni Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola történetéhez. (Vitális István levele Ifj. Chorin Ferenchez, 1924. október 15.) *Publicationes Universitatis Miskolciensis, Sectio Philosophica* 17/1. 2012, 177–188.

N. FODOR 2010.

N. FODOR János: *Személynevek rendszere a kései ómagyar korban*. Budapest, ELTE BTK, 2010. (Magyar Névtani Értekezések, 2.)

N. FODOR 2012

N. FODOR János: A természetes névadásról. *Magyar Nyelvjárások* 50. 2012, 37–50.

B. GERGELY 1977

B. GERGELY Piroska: *A kalotaszegi magyar ragadványnevek rendszere*. Bukarest, Kriterion Könyvkiadó, 1977.

HARVALÍK 2017

Milan HARVALÍK: Foreword. In: *Magyar és nemzetközi névtani terminológia – Hungarian and International Onomastic Terminology*. Szerk. BÖLCSKEI Andrea–FARKAS Tamás–SLÍZ Mariann. Uppsala–Budapest, International Council of Onomastic Sciences–Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2017, 19–21.

HOFFMANN 2008

HOFFMANN István: A személynévrendszerek leírásához. *Magyar Nyelvjárások* 46. 2008, 5–20.

HOFMANN 2010

HOFFMANN István: Név és identitás. *Magyar Nyelvjárások* 48. 2010, 49–58.

HOFFMANN 2014

HOFFMANN István: Név és jelentés. In: *A nevek szemiotikája*. Szerk. BAUKÓ János–BENYOVSZKY Krisztián. Nyitra–Budapest, Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara–Magyar Szemiotikai Társaság, 2014, 5–21.

HOFFMANN–TÓTH 2015

HOFFMANN István–TÓTH Valéria: Viewpoints on the Cognitive-Pragmatic Description of Personal names. *Word* 61/1. 2015, 141–164.

KECSKÉS 2002

KECSKÉS Judit: Újabb adalékok az alias-szal kapcsolt nevekhez. In: *Köszöntő kötet B. Gergely Piroska tiszteletére*. Szerk. GRÉCZI-ZSOLDOS Enikő–KOVÁCS Mária. Miskolc, Bíbor Kiadó, 2002, 88–90.

KECSKÉS 2020

KECSKÉS Judit: Az alias-os személyjelölő szerkezet történeti és jelenkori példáinak kapcsolata. *Szellem és Tudomány* 11. (Különszám.) 2020, 295–304. Internet: www.uni-miskolc.hu (Letöltés: 2020. 04. 24.)

ÖRDÖG 1973

ÖRDÖG Ferenc: *Személynévvizsgálatok Göcsej és Hetés területén*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1973.

SARKADY 2017

Ifj. SARKADY Sándor: *A Bánya-, Kohó- és Erdésmérnök-hallgatók Ifjúsági Köre Sopronban (1919–1948)*. Sopron, Soproni Egyetem Kiadó, 2017.

RESZEGI 2018

RESZEGI Katalin: A tulajdonnevek jelentésszerkezete funkcionális kognitív keretben. *Magyar Nyelvjárások* 56. 2018, 5–23.

TOLCSVAI NAGY 2008

TOLCSVAI NAGY Gábor: A tulajdonnév jelentése. In: *Név és valóság. A VI. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai* (Balatonszárszó, 2007. június 22–24). Szerk. BÖLCSKEI Andrea–N. CSÁSZI Ildikó. Budapest, 2008 (A Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének Kiadványai, 1.), 30–40.